

מאמרי הגות וצפונות בפרד"ס התורה בעמק הפרשה

מאת
משה בכמה"ר עזרא בצרי

פרשת פינחס

שנת התשפ"ב

הפרשה השמינית

תחילת פרשת פינחס, הפרשה השמינית מתחילת חומש במדבר, עוסקת בשכר פעולתו של פינחס הוא אליהו, מלאך הברית, על השמינית, על דבר המילה שניתנה ליום השמיני, שביער קוצים מן הכרם שהפרו ברית, ככתוב: ¹ 'ויקח רמח בידו'.²

וכתב ה'בן איש חי'³:

ידוע שקריאת שמע יש בה רמ"ח תיבות, כי כוחה גדול להכרית את אויבי ישראל, הקליפות והתחתונים שברשותם, והיא תהיה להם כמו רומח לדקור, וכמו חרב להרוג, כמו שכתוב:⁴ 'רוממות אל בגרונם' - זו קריאת שמע, ועל ידי כן יהיה 'חרב פיפיות בידם' - להרוג את אויביהם.

ולכן גבי פנחס כתוב:⁵ 'ויקח רמח בידו', ואמרו רבותינו זכרונם לברכה, זכות רמ"ח תיבות של קריאת שמע, וגבר בזה על הסטרא אחרא, וזהו שכתוב:⁶ 'ושמתי פדות בין עמי ובין עמך, למחר יהיה האות הזה' - לרמ"ח, הלמ"ד משמש במקום בעבור, כלומר, בעבור זכות רמ"ח תיבות של קריאת שמע יהיה האות הזה של פדות עמי מיד אויביהם, וגבר ישראל.

ולכן אנחנו אומרים בסוף הברכה של קריאת שמע, הבוחר בעמו ישראל באהבה, שתרגום אהבה רחם, ואז אנחנו מתחילין לומר רמ"ח תיבות דקריאת שמע, שזכינו לרמ"ח תיבות של קריאת שמע שתהיה רומ"ח וחרב בידינו נגד אויבינו, על ידי רחם שהוא אהבה שיש לנו זה על זה.

וכן אנו שרים בפיוט של רבי דוד חסין 'אֶעֱרֹךְ מִהֲלַל נִיבִי':

פִּינְחָס הוּא אֱלֹהֵינוּ	פֶּהֶן לְאֵל עֲלִיּוֹן הוּא
הַגִּלְעָדִי הַתְּשֻׁבִי	הַנְּבִיאִי יִקְרְאוּהוּ
הָרֵג בְּכַח נְאֻל	יּוֹם קָנָא קָנָאת הָאֵל
וּבַת צוּר שְׁמָה כְּזָבִי	נְשִׂיא שְׁבֵט יִשְׂרָאֵל
אִישׁ אֲרָמִית מְשֻׁכָּבוּ	דִּין שְׁמַע מִפִּי רַבּוֹ
וַיֹּאמֶר אָרִיק חֲרָבִי	קָנָאִים הֵם פּוֹגְעִים בּוֹ
רִמַּח בְּיָדוֹ הָדָה	וַיִּקֶּם מִתּוֹךְ עֲדָה
נִתְגַּבֵּר כְּמוֹ לְבִיא... ¹	וַיִּתְרַד חֲרָדָה

¹ במדבר כה, ז.

² עיין בזוהר בפרשה וכן בזוהר בפרשת בראשית על הפסוק: 'ותקח מפריו ותאכל', בענין האות מ' שטסה באויר וכל הענין שהיה שם.

³ שנה ראשונה פרשת וארא.

⁴ תהילים קמט, ו: 'רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם'.

⁵ במדבר כה, ז: 'ויקח רמח בידו ויקח רמח בידו'.

⁶ שמות ח, יט: 'ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה'.

להערות ותגובות: moshebatzri@gmail.com

ונעשו לו י"ב נסים⁷ כמנין הו' שהיא כפולה עם אות המילוי שלה,⁸ ובזכות שקטע את הו' של זמרי בן סלוא, כרמוז בו' קטיעא של תיבת 'שלום', זכה לשלימות ונעשה שלם.⁹

מלחמת פינחס בס"ם המות

כשהרג פינחס את זמרי היה זה מעשה רב עוצמה הכולל מלחמה שלמה קשה ומסועפת שגולת כותרתו הייתה מעשהו של פינחס.

הסיפור החל עם כישלוננו של בלעם לקלל את ישראל, ולאחר שראה שאפסה תקוותו, החל לחפש בהם נקודות תורפה. ויעץ לבלק להחטיאם.

על פי תוכניתו הזדונית, בלק שלח את בתו תוך אזהרה מפורשת שלא תתעסק עם אף אחד אלא אם משה רבנו בכבודו ועצמו, להחטיאו בעבירות החמורות ביותר, עבודה זרה וגילוי עריות.

מספר הפסוקים בפרשה

פרשת פינחס היא השנייה באורכה מבין פרשות השבוע, ולרוב קוראים את הפרשה בסמוך לשבעה עשר בתמוז.

יש בה קס"ח פסוקים. שכן פינחס קיסח וביער את הקוצים הממאירים ממדין שהכאיבו לישראל. הסימן הנדפס בחומשים בסוף הפרשה הוא תיבת: 'לחלק', הלקוח מן הפסוק בפרשה:¹⁰ "אַלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אֵינָזְרִי מִשְׁפַּחַת הָאֵינָזְרִי לְחֶלֶק מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי".

או: 'ואלי פלהו'. ויש לחבר את שתי המילים יחד, והוא השם הנזכר פעמיים בדברי הימים כלוי מבית מררי בימי דוד:¹¹ "וְעַמְּהֶם אַחֲיָהֶם הַמְשָׁנִים זָכְרָהוּ בֶן וַיַּעֲזִיאֵל וְשְׁמִירָמוֹת וַיַּחֲיֵאל וְעֲנִי אֱלִיאָב וּבְנֵיהוּ וּמַעֲשֵׂיהוּ וּמַתְּיָהוּ וְאַלְיָפְלָהוּ וּמִקְנֵהוּ וְעֶבֶד אָדָם וַיַּעֲיָאֵל הַשְּׁעָרִים".

ואולי הזכירוהו משום שיש בשמו אותיות השם אליהו.

וכן תיבת 'כסלחים'. והוא מהפסוק בחומש בראשית:¹² "וְאֵת פְּתָרְסִים וְאֵת פְּסֻלְחִים אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִשֵּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֵת פְּפֹתָרִים".

ופירש רבנו בחיי: יגיד לך הכתוב כי אומה זו של פלשתים היו ממזרים, לפי שפתרוסים וכסלוחים היו מחליפים נשותיהם אלו לאלו ויצאו מהם פלשתים. ותמצא כל התולדות הללו של מצרים ששמותם על שם סופם שנאבדו בים, ונקרא הראשון לודים על שם שנולדו והוטבעו בים.

ואם כן השם 'כסלחים' נאה ויאה למנין פסוקי הפרשה העוסקת בביעור הזימה שעשו זמרי וכזבי, על ידי פנחס.

וכן עולה כמנין 'לחמם טמא', שהאשה נקראת לחם כמו שכתוב את הלחם אשר הוא אוכל, על דבר כזבי בת נשיא מדין.

⁷ ספרי סוף פרשת בלק קלא. ועיין ברבינו בחיי.

⁸ בסנהדרין פב, ב מנה רבי יוחנן ששה נסים, ומדויק יפה בספרי שמובא בתחילה שנעשו לו ששה נסים כנזכר בגמרא, ועוד ששה נסים נוספים ולא כרכן יחד, כי הם שתי הבחינות של הו'.

⁹ ראה על כך בהרחבה ב'שם ונשמה'.

¹⁰ במדבר כו, ל.

¹¹ א טו, יח וכא.

¹² בראשית י, יד.

מספר התיבות בפרשה: 1887 כמנין המילים בפרשה: ¹³ "וְשֵׁם אֵשֶׁת עֶמְרָם יוֹכָד בַּת לֵוִי".
וכתב ה'פענח רזא' שפינח"ס הוא בגימטריה ארבע פעמים אליה"ו, בשביל שאליהו עושה שליחות
בד' טיסות ואליהו הוא פינחס.

וכן עולה בגימטריה 'נחמו נחמו' לומר שיבוא לנחם ולבשר לישראל, ככתוב: 'מה נאור על
ההרים... הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא'...
ופינחס בגימטריה יצח"ק, כי אחז במידת הדין.

"וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיִּפְלֵל וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה".¹⁴

בפסוק מיוחד זה יש חמש מילים שחמשתן בנות חמש אותיות.

והטעם לכך נראה משום שלזמרי בן סלוא היו חמש שמות.¹⁵

בנוסף לכך כתב רבינו אפרים, כי הו' קטיעא שבתיבת שלום נראית כאות י' משום שהוא הרג את
נשיא שבט שמעון הכולל חמש משפחות מלבדו,¹⁶ והרג את כזבי בת צור שהיתה בת ראש אומות
חמשת מלכי מדין.¹⁷ והחמש האלו עם החמש אלו ביחד י'.

ומעתה מובן היטב מדוע הפסוק הזה גם בן חמש תיבות וגם כל תיבה בעלת חמש אותיות.

פנחס או פינחס?

השם פינחס מופיע 25 פעמים במקרא כשם של שלשה אישים שונים: א. פינחס בן אלעזר בן
אהרן הכהן – 17 פעם. ב. בן עלי הכהן 7 פעמים. ג. כהן בימי עזרא – פעם אחת בספר עזרא (ח,
לג) "ועמו אלעזר בן פינחס".

פעם אחת בלבד מופיע שם זה במקרא בכתיב חסר, אצל בנו של עלי המוזכר כאמור שבעה פעמים,
וכולם בספר שמואל. מתוכם בפעם הראשונה שבה הוא מוזכר, מופיע בכתיב חסר בשמואל:¹⁸
"ושם שני בני עלי חפני ופנחס".

וכתב שם המנחת שי: "בספרים כ"י נמסר עליו לית חסר וגם בריש פרשת פינחס נמסר כלם מלאים
בר מן א' חסר חפני ופנחס. ואין בזה מחלוקת בין מערבאי ומדנחאי. ועיין בספר פענח רזא ריש
פרשת פינחס. ובדפוס ישן הפ"א במאריך ובשאר ספרים בגלגל, לכך נ"ל שהשוא נע כקריאת כל
שאר פינחס שבמקרא ומה גם כי זה עצמו דבן עלי נזכר פעמים רבות בספר זה בסימן ב' וסימן
י"ד ושמו יוכיח עליו ששוא נע. ואף תרגומו דהכא ביו"ד". (במקראות גדולות בדפוס שלפנינו
אינו כן, ומופיע פנחס חסר).

והנה בשם זה אנו רואים תופעה הפוכה מהמצוי. בדרך כלל השמות במקרא חסרים ורגילים
לכותבם בכתיב מלא, ואילו כאן בספרות חז"ל ובתרגומים, וכן הדרך כיום לכותבו חסר. ואולי
כיון שרגילים היום לקרוא שם זה בשוא נח תחת הנ' עדיף לכתבו חסר מאשר כפי הכתיב במקרא
ששם יש להגותו בשוא נע.¹⁹

¹³ במדבר כו, נט.

¹⁴ תהילים קו ל.

¹⁵ ראה סנהדרין פב, ב וב'שם ונשמה' עמוד שלו בהרחבה.

¹⁶ בראשית מו, י: "וּבְנֵי שִׁמְעוֹן מְוָאֵל וְיִמִּין וְאַהֲדָ וְיִכָּיִן וְצַחַר וְשְׂאוּל בֶּן הַכְּנַעֲנִית". ושואל הוא זמרי.

¹⁷ במדבר לא, ח: "וְאֵת מַלְכֵי מִדְיָן הֲרָגוּ עַל חַלְלֵיהֶם אֵת אֹי וְאֵת רְקִים וְאֵת צִוֵּר וְאֵת חוּר וְאֵת רַבֵּעַ חַמֶּשֶׁת מַלְכֵי
מִדְיָן".

¹⁸ א, א, ג.

¹⁹ ועיין בהרחבה בעניין זה בקובץ "בית אהרן וישראל" כסליו-טבת תשס"א ב (צ"ב) עמוד (שי"ז) קנז. ובשו"ת
עטרת פז לרב פנחס זביחי שליט"א ח"א כרך א' בהקדמה הערה ה' עמוד לד.

חפני ופנחס - בספרים כ"י נמסר עליו לית חסר וגם בריש פרשת פינחס נמסר כלם מלאים בר מן אחד חסר חפני ופנחס ואין בזה מחלוקת בין מערבאי ומדנחאי ועיין בספר פענח רזא ריש פרשת פינחס ובדפוס ישן הפ"א במאריך ובשאר ספרים בגלגל לכן נראה לי שהשוא נע כקריאת כל שאר פינחס שבמקרא ומה גם כי זה עצמו דבן עלי נזכר פעמים רבות בספר זה בסימן ב' וסימן ד' וסימן י"ד ושמו יוכיח עליו ששוא נע ואף תרגומו דהכא ביו"ד ועיין מ"ש בפרשת ויצא על מלת גנבתי ובפרשת משפטים על מהרסס ובמאמר שכתבתי על המאריך:

הפ' במשפחת בנימין

"לְשׁוּפֹם מְשַׁפַּחַת הַשּׁוֹפְמִי לְחֹפֶם מְשַׁפַּחַת הַחֹפְמִי".²¹

כותב הרוקח דברים מופלאים:

אין לך פסוק שיש בכל תיבה פ' כי אם זה!

ועוד היה לו לומר לשפופם משפחת השפופמי, ובדברי הימים²² קראו שפופן, וב'ויגש אליו' קורוהו מופים וחופים. אלא ניתן לידרש קוראו שפופן – מלמד שמת בנימין בעטיו של נחש שפיפון, כדאיתא בשבת נה, ב. שופמי על שפם יעטה (ויקרא יג ותרגומו): כדאבילא יתעטף, כי ארד אל בני אבל שאלה (בראשית לז) חופים – אינו חופף ראש. מופים – יפה עין.

ויש בכל סיבה פ' שיש פה לבנימין במכירת יוסף ולא הגיד מפני החרם, לכך אבנו של בנימין ישפה - יש פה. (פרדר"א לח וב"ר פע"א ה). (ולכן כתוב שופמי ולא שפופמי כדי לדרוש יש פה. פענח רזא.)

ויש כאן ו' תיבות שבכל אחת מהן מופיעה האות פ', רמז לששה שסתמו את פיהן, רחל ותולדותיה. רחל - סתמה פיה ומסרה ג' סימנים לאחותה, ועל התרפים לא גילתה לאביה.

בנימין - לא הגיד על יוסף שנמכר בן י"ז שנה, לכך י"ז בנימין מלא (בכל המקרא). מן א' עד פ' יז אותיות.

שאול – לא הגיד המלוכה לדודו.

מיכל – לשאול על דוד.

יהונתן – לשאול על דוד כשהלך לפלשתים.

מרדכי ואסתר – שעצרו פיהן.

ובכל תיבה שבפסוק יש מלבד האות פ' יש גם אות מ', לפי שסתם פיו מלהלשין כנחש שפיפון זכה שיצא ממנו מלכות שאול. מ' הוא מלכות, תדע, ב'תהילה לדוד' אותיות פסוק מם וכף ולמד

²⁰שמואל א פרק א, פסוק ג.

²¹במדבר כו, לט.

²²א, ח.

הזכיר מלכות, כבוד מלכותך יאמרו, להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו. מלכותך מלכות כל עולמים. הרי בפסוקים כ' ל' מ' שהם אותיות מלך הזכיר מלכות.²³

ובמדרש תלפיות²⁴ כתב:

פ' היא אות יז באלפא ביתא, רמז עד י"ז שנים יש פתחון פה לאדם לישיב בלא אשה עד פ"ה תבוא ולא תוסיף לעמוד בלא אשה. בן י"ח לחופה. פ אות עשרים עם הכפולות, עד כ' שנה הקב"ה יושב ומצפה לאדם מתי ישא אשה. פ אות יז בנימין שבעה עשר מלאים בקרא (יש לשים לב שיש כאן שלש פעמים ברצף אחד שלש פעלים של מלכות). לומר שלא הגיד בנימין בפיו מכירת יוסף שהיה בן י"ז שנה ולפיכך אבנו של בנימין ישפה, לפי שעצר פיו ניתן לו אבן בסגולתה כח לעצור הדם ולכך נקרא ישפה יש פה לבנימין ולא רצה להגיד. ישפה בגי' בנימין בן יעקב. ואין פסוק בכל הקריאה דבכל תיבה פה אלא זה: לשפופם משפחת השופמי נגד בנימין שהיה שפוף ולא עשה שפמו מחמת צער אחיו שנמכר ועצר פיהו מלהגיד מכירת יוסף ומת בעטיו של נחש הנקרא שפיפון וכתוב בו ואתה תשופנו עקב.

ששה עצרו פיהם: רחל, בנימין, שאול, יהונתן, מיכל ואסתר (שלשה אנשים ושלש נשים) כנגד שש תיבות שבפסוק שבכולם פ' וכנגד ששה פהין שבאלפא ביתא אלף כף כף (סופית) פף קוף הרי ששה פהין וכו'.

ובהמשך כתב עוד: "בכל זה הפסוק יש ח' (ארבע פעמים) לרמוז שהיה בנימין חביב לפני המקום וראוי והגון להיות גואל ושתינתן התורה על ידו כמשה שיקרא פ"ה כדאיתא באותיות רבי עקיבא על אות פ' אין פה אלא משה, שנאמר: 'כי כבד פה וכבד לשון אנכי' וכו' (כלומר, משה אמר על עצמו כי הוא כבד כמו כבד במקנה בהרבה מהפ' שבו), אלא שלא ניתן על ידו כי עדיין לא הגיע הזמן לפי שלא היו מישאל עדיין ששים ריבוא, וכדחז"ל דמזה הטעם לא ניתן בימי האבות. וטעם חביבותו של בנימין כל כך לפני המקום על שלא טעם טעם חטא ומת בעטיו של נחש כאחז"ל.

לקשר עם ענין חפף עליו כל היום. ויש להסביר המדרש תלפיות שבנימין היה מחופה בבטן אמו בזמן ההשתחואה לעשו. ומ"ש המדרש תלפיות הרמזים לגיל הנישואין כנראה דרש כן משמם חופים ומופים שדרשו חז"ל שלא היה בחופתו ולא היה בחופתי.

הדבר הזה נדיר ומופלא ביותר איך שבנימין רומז בשמות כל בניו את האות פ' הצופן של יוסף הנקרא גם 'צפנת פענח' וכל המאורעות שעבר רמוזים בשמות אלו שירד שפוף למצרים וכו'.

כ"ח תיבות בתפילת משה על יהושע

"יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכֹל בְּשׂוֹר אִישׁ עַל הָעֵדָה. אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יְבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת ה' פְּצֹאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֵעָה."²⁵

²³ ועיין ברבנו אפרים בשינוי, ומחשיב רק ה' פ'. כי הרוקי התייחס לכל אות פ' שבפסוק ואילו רבינו אפרים לא החשיב את הפ' שבתיבת 'למשפחת' אלא לשמות בלבד. ולא הזכיר את שתיקתה של מיכל.
²⁴ ענף בנימין, משם הר"ר חיים אלפואל. וע"ש במדרש תלפיות דברי הרב בד"ה א"ה.

²⁵ במדבר כז, טז-יז.

כתב הרוקח²⁶ שבתפילה זו של משה על יהושע שיש בה כ"ח תיבות, נתן משה את הכח ליהושע להנהיג את ישראל כ"ח שנים.²⁷ והוא כמנין יהוש"ע 391 שנים, עד דוד המלך, שכתוב בו:²⁸ 'הוא המוציא הוא המביא'.

ניתן להבחין שתפילה זו פותחת באות י' ומסתיימת באות ה' וכפי שבירך משה את יהושע, י"ה יושיעך מעצת מרגלים.

ותיבת רועה' כתובה בכתיב חסר, וכאלו כתוב שלא תהיה להם רעה.

והתיבה הראשונה 'יפקוד' מלמדת על כך שמוסרם כפקדון בידו, וכהמשך לפקידה של 'פקד אפקוד'. המשך משימת גאולתן של ישראל. והיה אז בן פ"ב שנים – ב' פקידות.

האות מ' – יסוד המים

"וּמְנַחֲתָם וְנִסְכֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט."²⁹

הרוקח³⁰ מביא מסורת כי יש במקרא שני פסוקים בלבד שבהם כל מילה מסתיימת באות מם סופית.³¹ הפסוק הנזכר כאבפרשת וישלח,³² והשני בקרבנות חג הסוכות³³: "וּמְנַחֲתָם וְנִסְכֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט". וריבוי הממין בא לרמז על מצות ניסוך המים. ולכן יש כאן פסוקים נוספים בריבוי ממין.³⁴

וכנגד זה שמונה מלכים שמלכו באדום לפני מלוך מלך בישראל, לפי שאמר ח' פעמים 'אדוני', לכן כתוב³⁵: "נִחַלָה (מבחלת כתיב) מְבַהֲלֵת בְּרֵאשִׁינָה וְאַחֲרֵיתָהּ לֹא תִבְרָךְ". מבחלת כתיב, מבחלת בראשיתה ואחרייתה לא תבורך. ואחר ח' ממין האלו כתוב 'גמלים' ומסיים גם במ'. וזהו מלכי ישראל שגומלי חסד הם.

²⁶ וכן ברבינו אפרים מכתובה אשכנזית.

²⁷ סדר עולם רבה פרק יב.

²⁸ שמואל ב ה, ב: "גַּם אֶתְמוּל גַּם שֶׁלְשׁוֹם בְּהִיּוֹת שְׁאוּל מָלַךְ עָלֵינוּ אֶתָּה הֵייתָה (מוציא) הַמוֹצִיא (והמביא) וְהַמְבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר ה' לָךְ אֶתָּה תִרְעָה אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶתָּה תִהְיֶה לְנֶגֶד עַל יִשְׂרָאֵל".

²⁹ במדבר כט, יח.

³⁰ על התורה דף רמא.

³¹ אמנם ישנו פסוק נוסף של שמונה מילים ברצף המסתיימות באות ס' בדברים פרק א, יג-יד: 'הָבִי לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים וַיִּדְעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וְאֲשִׁיכֶם בְּרֵאשִׁיכֶם'. אלא ששם המילה הראשונה בפסוק מסתיימת באות ו'.

³² בראשית לב, טו: "עֲזִים מְאֹתִים וְתִישִׁים עֲשָׂרִים רְחֵלִים מְאֹתִים וְאֵילִים עֲשָׂרִים".

³³ במדבר כט, לג.

³⁴ שם פסוק כז, ופסוק ל. ועיין שם ברוקח. ושם שש פעמים מ' ברצף, ובצירוף הפסוק שלפניו יש שבע פעמים. ויש פסוק נוסף שאומרים בקריאת שמע (דברים יא, טז): 'השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם' ובו שבע פעמים מ' ברצף אך לא בכל הפסוק. והרוקח מבאר שם שהוא כנגד ז' מומין שיש בעבודה זרה: פה להם ולא ידברו, עינים להם ולא יראו, אזנים להם ולא יאזינו, אף להם ולא יריחון – שבע הנקבים שבראש. וכיון שבאף יש בתוכו שני נחירים הרי שמונה חורים ולכן שלח לעשו כנגד שמונה אלו לביטול כח האל אחר שבעשו. והוסיף עוד הרוקח שכנגד שבעת הממין שבעבודה זרה, בא הכתוב בשיר השירים (ה, ב) לשבח את כנסת ישראל המתייחדת עם דודה ולא מחליפתו: 'פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי', ויש כאן שבע פעמים סיומת של האות י' ברצף, שבחילוף אתב"ש היא האות מ'. וראה עוד בפרשת אמור, שאזהרת ההרחקה ממומין ככהן ובבהמה הם שמונה פעמים, וכמו שביארנו שם.

³⁵ במשלי כ, כא.

בתורת האריז"ל³⁶ יש הרחבת דברים, שהשמונה ממי"ן שבפסוק 'עזים מאתים' הם כנגד שמונה שרצים, שרומזים בקליפה. וכנגדם בקדושה, יש שמונה תיבות רצופים מסיימים במ"ם. והם בענין הקרבן: ³⁷ 'תמימי"ם, ומנחת"ם, ונסכיה"ם, לפרי"ם, לאילי"ם, ולכבשי"ם, כמספר"ם, כמשפט"ם', בקרבן היום השביעי של החג.

והם כנגד ח' מלכים שמלכו בארץ אדום, שהם שורש הקדושה כנודע. והטעם שנרמז ענין הקליפה באות מ', במנחת יעקב לעשו, לומר ממין, מומי"ן. לפי שהטיל בהם יעקב מומין, כדי שיפסלו לעבודה זרה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה.

וכדי שלא תאמר חס ושלום בענין אלו הח' ממין אחרים הרמוזים בקדושה, מומין, לזה הקדים בפסוק שלפניו, ואמר 'תמימי"ם', ופסק וסיים הפסוק. ואחר כך בפסוק שני, התחיל 'ומנחתם ונסכיהם' וכו'. ובזה יובן, למה אותם הממין שבאו רמוזים במנחת יעקב לעשו באו כולם בפסוק אחד, ואלו שבקרבן - בשני פסוקים.

יהיו נא דברי תורה אלו לעילוי נשמת דודתי הצדקנית מרת אהובה בת צביה בצרי לבית לוי ז"ל

³⁶ בספר הליקוטין פרשת ויצא - פרק לב.

³⁷ במדבר כט לב-לג.